

1. [S]ędziowie polubowni nie są związani ani przepisami prawa procesowego, gdyż mogą określić tryb postępowania według własnego uznania (art. 494 § 2 k.p.c.), ani też nie są obowiązani przy rozstrzygnięciu sprawy stosować przepisów prawa materialnego.

2. Sąd polubowny orzeka według ogólnych zasad słuszności i praktyki uczciwego obrotu i nie może być krępowany przepisami prawa materialnego ani procesowego i dlatego ustawodawca w art. 503 k.p.c. przewiduje tylko w wyjątkowych wypadkach możliwość uchylenia wyroku sądu polubownego i przepisy te ulegają wykładni ścisłej, a nie rozszerzającej.

3. [S]ąd państwowy nie jest władny wdawać się w rozpoznanie zarzutów co do pogwałcenia przepisów prawa materialnego lub ogólnych przepisów prawa formalnego, obowiązujących w postępowaniu sądowym; nie ma też sąd państwowy prawa wchodzić w meritum rozstrzygnięcia sądu polubownego (...).

Orzeczenie Sądu Najwyższego

z dnia 18 marca 1938 r.

C II 2989/37

Skład orzekający:

SSN M. Stefko (przewodniczący)

SSN J. Łopuszański

SSN E. Korecki (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy w sprawie dra Fedora W. przeciwko inż. Wolfgangowi J. o uchylenie wyroku Sądu polubownego, po rozpoznaniu skargi kasacyjnej pozwanego na wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dn. 5 maja 1937 r.,

zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo.

Uzasadnienie:

Sąd Apelacyjny w Katowicach zatwierdził zaskarżonym wyrokiem wyrok Sądu Okręgowego w Cieszynie, którym uchylono wyrok Sądu polubownego z daty Bielsko dn. 20 stycznia 1936 r., wydany przez zespół sędziów polubownych, a to dra Jakuba R., jako przewodniczącego, i Norberta K. oraz dra Romana P., jako sędziów polubownych, na podstawie zapisu objętego ustępem VIII umowy z daty Bielsko 13 czerwca 1928 r. w sprawie dra Fedora W. jako powoda przeciw inż. Wolfgangowi J.

Sąd Apelacyjny podzielił zdanie Sądu 1. instancji, że wobec cofnięcia przez powoda pozwu wniesionego do Sądu polubownego z jednoczesnym zrzeczeniem się roszczenia nie zachodziła potrzeba wydania wyroku przez Sąd polubowny; skoro więc ten Sąd wydał wyrok w sprawie roszczenia, które istnieć przestało, wyrok ten ulega uchyleniu w myśl art. 503 § 1 p. 4 k.p.c.

Skarga kasacyjna pozwanego zwalcza wyrok Sądu Apelacyjnego z obydwu podstaw zaskarżenia z art. 426 k.p.c., a wywody jej są w pełni uzasadnione.

Powód żądał uchylenia wyroku Sądu polubownego na zasadzie przepisu art. 503 § 1 p.4 k.p.c. wyrażając zdanie, że skoro Sąd polubowny mimo cofnięcia wniesionego pozwu i zrzeczenia się dochodzonego w nim roszczenia wydał wyrok oddalający powództwo i zasądzający powoda na zapłacenie przeciwnikowi kosztów postępowania, uczynił to przypuszczalnie dla pokonania trudności, które by nastęrczały się Sądowi polubownemu, gdyby miał się ograniczyć do załatwienia tylko kwestii kosztów. W tym właśnie upatrywał powód wykroczenie przeciw porządkowi publicznemu, dobrym obyczajom oraz przekroczenie granic zapisu.

Jakkolwiek zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego jako ustawową podstawę uchylenia wyroku Sądu polubownego wymienia tylko ogólnikowo przepis art. 503 § 1 p.4 k.p.c., który określa szereg różnorodnych przyczyn, uzasadniających uchylenie wyroku sądu polubownego, z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika jednak, że Sąd Apelacyjny podzielił zapatrywanie powoda, iż wyrok wydany w tych warunkach przez Sąd polubowny ubliża porządkowi publicznemu i dobrym obyczajom oraz przekracza granice zapisu.

Sąd Apelacyjny wyraził pogląd prawny, że wyrok Sądu polubownego wydany został wbrew przepisowi art. 215 k.p.c., który jest nie tylko przepisem prawa formalnego, ale także

materialnego, bo z cofnięciem pozwu i jednoczesnym zrzeczeniem się dochodzonego roszczenia łączy jako skutek prawny zgaśnięcie zobowiązania.

Słusznie zarzuca skarga kasacyjna, że ten pogląd prawny narusza prawo materialne przez niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 215 k.p.c.

Z układu księgi III k.p.c. o sędziach polubownych wynika, że **sędziowie polubowni nie są związani ani przepisami prawa procesowego, gdyż mogą określić tryb postępowania według własnego uznania (art. 494 § 2 k.p.c.), ani też nie są obowiązani przy rozstrzygnięciu sprawy stosować przepisów prawa materialnego.**

W przeciwnym bowiem razie przepis art. 503 k.p.c. jako jedną z przyczyn, uzasadniających uchylenie wyroku sądu polubownego, wymieniałby niezachowanie lub naruszenie przepisów prawa materialnego.

Sąd polubowny orzeka według ogólnych zasad słuszności i praktyki uczciwego obrotu i nie może być krępowany przepisami prawa materialnego ani procesowego i dlatego ustawodawca w art. 503 k.p.c. przewiduje tylko w wyjątkowych wypadkach możliwość uchylenia wyroku sądu polubownego i przepisy te ulegają wykładni ścisłej, a nie rozszerzającej. Dlatego **sąd państwowy nie jest władny wdawać się w rozpoznanie zarzutów co do pogwałcenia przepisów prawa materialnego lub ogólnych przepisów prawa formalnego, obowiązujących w postępowaniu sądowym; nie ma też sąd państwowy prawa wchodzić w meritum rozstrzygnięcia sądu polubownego** (por. Zb. Orz. S. N. 1936 r. nr 268 i z 1937 r. nr 56).

Skoro tedy w przypadku poza sporem jest, że w chwili wydania wyroku Sądu polubownego istniał ważny zapis na Sąd polubowny wiążący tenże Sąd i strony, kwestia, czy Sąd polubowny wydając wyrok mimo cofnięcia pozwu i zrzeczenia się przez powoda dochodzonego roszczenia słusznie czy też niesłusznie rozstrzygnął sprawę, należy do meritum sprawy i usuwa się spod rozpoznania sądu państwowego, nie można bowiem kwestii tej podciągać pod żadną z wyszczególnionych w art. 503 k.p.c. przyczyn, uzasadniających uchylenie wyroku sądu polubownego.

Według art. 503 § 1 p. 4 k.p.c. tylko ułóżąca porządkowi publicznemu lub dobrem obyczajom treść wyroku sądu polubownego uzasadniałaby uchylenie tego wyroku. Tych

uchybień nie wykazuje jednak w przypadku treść wyroku Sądu polubownego, zawierająca oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów postępowania na rzecz przeciwnika.

Żądanie, z którym wystąpił skarżący przed Sądem polubownym, pokrywa się w zupełności z treścią zapisu, wobec czego oddalenie tego powództwa w wyroku Sądu polubownego nie przekracza granic zapisu.

Ponieważ wyrok Sądu polubownego nie zawiera też innych uchybień wyszczególnionych w p. 4 § 1 art. 503 k.p.c. ani też powód takich uchybień nie wytknął, skarga powoda o uchylenie wyroku Sądu polubownego, oparta na cyt. przepisie k.p.c., jest nie uzasadniona.

Powód domaga się jednak uchylenia wyroku Sądu polubownego także na zasadzie przepisu art. 503 § 1 k.p.c. zarzucając, że skład Sądu polubownego zebrał się niezgodnie z przepisami k.p.c. i z zapisem na sąd polubowny, gdyż sędziowie polubowni nie byli uprawnieni do wyboru superarbitra, którego zapis nie przewidywał i że sąd państwowy nie był uprawniony do wyznaczenia superarbitra, albowiem nie było niezgodności co do wyboru przewodniczącego Sądu polubownego.

Z układu uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego wynika, że Sąd ten przyjął za swoje dotyczące ustalenia Sądu 1. instancji, jakkolwiek nie miał sposobności wypowiedzieć się co do zasadności skargi, opartej na przepisie art. 503 § 1 p.3 k.p.c.

W świetle tych ustaleń zarzut niezachowania przez Sąd polubowny przepisów o postępowaniu przed sądem polubownym, przewidzianych w zapisie i w ustawie, okazuje się bezzasadnym.

Jeśli bowiem zapis postanawiał tylko, że każda ze stron ma wyznaczyć po jednym sędzi do sądu polubownego bez zastrzeżenia, że skład tego sądu ma się ograniczyć tylko do tych dwóch sędziów lub że wyznaczeni sędziowie polubowni mają zaniechać wyboru przewodniczącego, wybór ten w przypadku uzasadniony był w przepisie art. 481 § 2 k.p.c. względnie § 580 p.c. z 1895 r. z uwagi na datę sporządzenia zapisu na sąd polubowny (13 czerwca 1928 r.).

Wyznaczony przez pozwanego sędzia polubowny K. nie zgodził się na superarbitra proponowanego przez dra P. jako sędziego polubownego strony przeciwnej, zaistniał więc stan rzeczy przewidziany w przepisie art. 485 § 1 k.p.c., uzasadniający przedstawienie

sądowi państwowemu wniosku o wyznaczenie przewodniczącego Sądu polubownego i uprawniający sąd państwowy do wyznaczenia superarbitra.

Z tych zasad Sąd Najwyższy zmienił wyrok Sądu Apelacyjnego i z mocy przepisu art. 439 k.p.c. oddalił skargę o uchylenie wyroku Sądu polubownego.

Źródło: Zb.O. 1939, poz. 59